

Микола Сенченко,
директор Книжкової палати України, професор,
e-mail: director@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7445-5185>

Нова світова еліта на авансцені історії

Кардинальне спрощення комунікацій під час глобалізації об'єктивно сприяє об'єднанню представників різних керівних систем (як державних, так і корпоративних), що мають глобальний вплив, і співробітників спецслужб, діячів науки, медіа й культури, які їх обслуговують, на основі спільності особистих інтересів і способу життя. Люди, що утворюють таке об'єднання, мешкають не в певних країнах, а в п'ятизіркових готелях і закритих резиденціях, що забезпечують їм достатній рівень комфорту незалежно від місця проживання, а їхні загальні інтереси захищають приватні військові компанії.

Новий глобальний клас власників та управлінців протистоїть суспільствам, розділеним державними кордонами, не лише як одночасний власник і управлінець, а і як глобальна, тобто всеосяжна, структура. Вона не прив'язана до жодної країни та не має зовнішніх зобов'язань: ані виборців, ані платників податків.

Саме через таку перевагу над "традиційним світом" нова світова еліта вороже протистоїть не тільки слабким суспільствам, котрі, руйнуючи, підкорює, а й будь-якій національній спільноті, яка культурно й територіально самоідентифікується, і, насамперед, традиційній державності.

Під впливом процесу формування цього класу, потрапляючи в його смислове й силове поле, державні системи управління перероджуються. Верхівка держуправління усвідомлює себе частиною не власного народу, а глобального керівного класу — нової світової еліти. Відповідно, вона переходить від управління в інтересах своєї нації-держави до управління в інтересах панівної еліти, конгломерату глобальних мереж, що воюють між собою. Ці мережі об'єднують представників фінансових, політичних і технологічних структур та не пов'язані з жодною державою. Природно, таке управління відбувається через зневагу інтересів традиційних суспільств, сформованих у межах держав, і за рахунок цих інтересів (а іноді й внаслідок їх прямого

пригнічення). Це саме та ситуація, котру впродовж останніх двох десятиліть спостерігаємо в Україні.

Це саме та ситуація, проти якої повстають люди не лише в Північній Африці та на Близькому Сході, а й навіть у цитаделі нової світової еліти — США. Наприклад, у Вісконсині наприкінці лютого 2011 р. 25 тис. держслужбовців штурмом узяли сенат і кілька адміністративних будівель, згодом протести охопили Алабаму, Огайо, багато великих міст на кшталт Філадельфії. Офіційні ЗМІ світу замовчують ці факти не тому, що вони можуть зашкодити пересічним американцям, а тому, що можуть зашкодити глобальному керівному класові.

На наших очах і з нашою безпосередньою участю світ вступає в нову добу, основним змістом якої стає **національно-визвольна боротьба суспільств**, розділених державними кордонами й звичаями, проти руйнівного панування нової світової еліти. Така ситуація гостро ставить питання солідарності всіх національно орієнтованих сил, бо традиційна різниця між правими й лівими, патріотами й інтернаціоналістами, атеїстами й вірянами втрачає сенс перед загальною перспективою соціальної утилізації, що постала перед людством через агресію "нових кочовиків" — глобального керівного класу.

Фактично вперше в історії втрачають значення суперечності між патріотами різних країн, зокрема й тими, що безпосередньо конкурують один з одним. Вони виявляються незначними перед глибиною загальних розбіжностей між силами, що прагнуть до процвітання окремих суспільств, і новою світовою елітою, ворожою до будь-якої відособленої від неї людської спільноти.

Унаслідок цих процесів виникає об'єктивна можливість створення ще одного — як це не парадоксально — патріотичного Інтернаціоналу, об'єднаного ідеєю загального протистояння глобальному керівному класові задля збереження природного способу життя та суверенітету народів.

На противагу формуванню нової глобальної еліти на політичній карті світу відбуваються зміни, що мають не кількісний, а якісний характер. Йдеться про зміну суспільно-економічних формацій, здобуття країнами політичного суверенітету, введення нових форм державного устрою, утворення міждержавних і наддержавних політичних союзів та організацій, появу й зникнення на планеті "гарячих точок".

Після виходу з авансцени однієї з наддержав — Радянського Союзу й розпуску військово-політичного блоку соціалістичних країн — Організації Варшавського договору світ став однополярним: у ньому панують США та єдиний військово-політичний блок — НАТО, керований американським істеблішментом.

Утім, є чимало аргументів, що свідчать на користь багатопольярного світу в XXI ст.

По-перше, розпад Радянського Союзу змінив геополітичну ситуацію на євразійському просторі. Поступово нові держави роблять власний геополітичний вибір.

По-друге, змінилася геополітична ситуація для країн, що раніше співпрацювали з Радянським Союзом, наприклад, держави Східної та Центральної Європи, Китай. Через це не лише змінилися локальні "баланси сил", а й стрімко зросла багатоваріантність відносин, зокрема орієнтація багатьох країн Східної та Центральної Європи, об'єднання Німеччини посилили позиції Європейського Союзу.

По-третє, на верхівці світової фінансово-економічної піраміди, крім США, перебувають ще кілька провідних країн світу — Велика Британія, Канада, Китай, Німеччина, Франція, Італія, Росія та Японія.

По-четверте, сумарна економічна потужність країн Азійсько-Тихоокеанського регіону дорівнює сумарній економічній потужності США та ЄС. Самостійною силою та світовим центром стає Китай, що нині за валовим національним продуктом зрівнявся зі США, а його військовий потенціал становить майже половину американського.

Дедалі більшої ваги набуває Асоціація держав Південно-Східної Азії — субрегіональна політико-економічна організація, до якої входять Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни, Бруней. Осібно стоять Індія та Пакистан, що стали володарями ядерної зброї, а також Іран, країни арабського світу й Латинської Америки. У геополітичних сценаріях кожен із цих регіонів може відігравати вагомий роль. У підсумку об'єктивне зростання питомої ваги США на сучасному етапі певною мірою нівелюється внаслідок підвищення самостійності інших "полюсів" сили.

Концепція багатопольярного світу сьогодні є офіційною зовнішньополітичною доктриною і Росії. У ній наголошено, що стан і перспективи розвитку сучасної військово-політичної ситуації визначає протиставлення двох тенденцій: з одного боку — до затвердження однополярного світу, що базується на пануванні однієї наддержави й військово-силовому розв'язанні ключових проблем світової політики, з іншого — до формування багатопольярного світу, заснованого на рівноправ'ї народів і забезпеченні балансу національних інтересів держав, реалізації засадничих норм міжнародного права. Росія зацікавлена у формуванні багатопольярного світу та всіляко сприяє розгортанню цих процесів. Зокрема, у відповідь на тенденції розвитку однополярного світу Росія та Китай ухвалили спільну декларацію про багатопольярний світ, ідеї якої поділяють Індія, Іран, країни Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Отже, геополітична карта світу на початку третього тисячоліття зазнає серйозних змін. Чи розвиватиметься світ у XXI ст. під знаком домінування США, чи збереже багатопольярність, а отже — багатоваріантність вибору, залежить і від інших провідних держав.

А що чекає на українську "еліту", а точніше — українських олігархів, які накопичують статки, обкрадаючи власний народ, щоб увійти до складу нової світової еліти?

КНИГОЗНАВСТВО. ВИДАВНИЧА СПРАВА

УДК 655.4/.5-048.34:028](100)(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2020.1(282).4-10

Лариса Татарінова,

*старший науковий співробітник відділу моніторингу засобів масової інформації Книжкової палати України,
e-mail: larysa@i.ua*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7950-7773>

Тенденції розвитку книгодрукування та книгорозповсюдження у провідних країнах світу крізь призму проблем читання

Досліджено особливості систем книгорозповсюдження у провідних країнах світу. З'ясовано роль книжкових клубів і книготорговельних ланцюжків на шляху книги до читача. Наголошено на вагомій ролі державної підтримки книговидавничої галузі. Проаналізовано напрями державної підтримки книговидання та книгорозповсюдження, як-от: розроблення програм розвитку читання; відкриття нових книгарень; організація книжкових ярмарків, виставок, фестивалів та інших заходів популяризації книги; започаткування літературних премій і конкурсів; поповнення фондів бібліотек; захист авторського права тощо. Розглянуто можливості впровадження в Україні досвіду провідних країн світу (зокрема, Канади) з підтримки книговидавничої та книгорозповсюдвальної галузей, що передбачає надання пільгових кредитів, вплив на ціноутворення книги, запровадження фіксованої ціни під час реалізації друкованої продукції.